

IN MEMORIAM

VOJTĚCH TKADLČÍK

(8. veljače 1915. – 25. prosinca 1997.)

Češki slavisti kažu da je s iznenadnim i neočekivanim odlaskom Vojtěcha Tkadlčíka otišao posljednji iz trozviježđa čeških duhovnika slavista, započeto s Josipom Vajsom, nastavljeno s Josipom Vašicom i dovršeno s Vojtěchom Tkadlčíkom. U noći između 25. i 26. prosinca 1997. zatajilo mu je srce. Svečano je proslavio Rođenje Gospodinovo i još je navečer na Božić pjevao kolede u krugu bližnjih, a ujutro se više nije probudio. Smrt je tiho i mirno završila jedan jednako tiho i mirno proživljen život, ispunjen služenjem Crkvi i znanosti u najširem smislu te riječi.

Rodio se u malom selu Karlovicama, danas dijelu Kostelca kod Holešova, u mnogočlanoj obitelji. Izabrao je svećenički poziv idući stopama dvojice starije braće. Završio je Nadbiskupsku gimnaziju u Kroměři 1933. Potom je studirao na Bogoslovnom i Filozofskom fakultetu u Olomoucu. Među učiteljima bili su mu Karel Horálek, Jaromir Bělič i Josef Vašica, koji mu je pobudio zanimanje za slavistiku, poglavito za staroslavenski jezik. Za svećenika je zaređen u Olomoucu 1938. godine. Doktorat teologije postigao je 1948. godine temom: *Sv. Vladimír Veliký, křesťanský kníže a světec*. Radio je na raznim mjestima kao

kapelan i župnik. Od 1945. godine — nakon II. svjetskog rata radio je na Bogoslovnom fakultetu u Olomoucu najprije kao asistent, pa lektor ruskoga jezika i kao suplent kršćanske filozofije. U godinama 1947.–1948. bio je suredaktor znanstvenoga časopisa *Acta Academiae Velehradensis*. Godine 1955. oduzeta mu je državna suglasnost za obavljanje duhovničke djelatnosti. Stoga se povukao u Samostan časnih sestara Svetoga Križa u Radkovoju Lhoti i za njih je godinama obavljao duhovne službe. Od 1974. do 1989. bio je upravitelj župe Skřipov kod Opave. Nakon pada komunizma 1989. obnašao je kratko funkciju kancelara Olomoucke nadbiskupije i istovremeno je pripremao obnovu Bogoslovnoga fakulteta u Olomoucu, koji je uspio oživit, nakon što je prestao s radom 1974. godine, Tkadlčík je sastavio pedagoški zbor i bio mu je prvi i potom počasni dekan. Kao dekan zaslužan je što se obnovljeni Bogoslovni fakultet učlanio u sveučilište Paláckoga u Olomoucu (1990.). Za cjeloživotno crkveno djelovanje nagrađen je 1990. papinskom titulom Monsignore, a 1993. imenovan je kanonikom obnovljena metropolitanskoga kapitula, i potom biskupskim vikarom u Olomoucu.

Boravak i rad kod časnih sestara Svetoga Križa, koji je bio svojevrsna internacionalizacija, omogućio je Tkadlčíku da se temeljito bavi proučavanjem ćirilometodskih pitanja. Ponajprije su ga zanimala pitanja slavenskih pisama i slavenske liturgije. O slavenskim pismima pisao je u radovima: *Trojí hlaholské i v Kyjevských listech* (Slavia 25, 1956, 200-216); *Dvojí hlaholské ch v hlaholici* (Slavia 33, 1964, 182-193); *Systém hlaholské abecedy* (Studia palaeoslovenica. Sborník k uctění 70. narozenin prof. dr. J. Kurze, Prag 1971, 357-377); *Systém cyrilské abecedy* (Slavia 41, 1972, 380-392); *Dvě reformy hlaholského písémnictví* (Slavia 32, 1963, 340-366); *Das slavische Alphabet bei Chrabr* (Byzantinoslavica 46, 1985, 106).

U radu: *Das Napisanje o pravěi věřě, seine ursprüngliche Fassung und sein Autor* (u: Das östliche Christentum, neue Folge. Hefte 22: Konstantin-Kyrill aus Thesalonike, Würzburg 1969, 185-209) Tkadlčík je podvrgnuo vrlo pomnoj analizi navedeni tekst, za koji se vjerovalo da je originalno Konstantinovo djelo, i došao do zaključka da je to prijevod nastao vjerojatno u 11.-12. st. u Bugarskoj i da ga je preveo netko tko nije imao dobru teološku naobrazbu. Grčki original objavljen je kasnije u spisima carigradskoga patrijarha Nicefora.

Pitanja obreda u liturgiji — zapadnoga i istočnoga — obrađuje u radovima: *Slovanska liturgie sv. Petra* (Duchovní pastýř, 1977, 13-14, 22-25); *Byzantský a římský ritus ve slovanské bohoslužbě* (Duchovní pastýř, 1988, 209-212). Spomenuti su radovi uveli Tkadlčíka u sastavljanje misala na češkokrkveno-

slavenskom jeziku za tekuću liturgijsku praksu u Češkoj objavljenom 1992. godine: *RIMSKYJ MISAL. Poveljenijem svjataho vseljenskaho senma Vatikan-skaho druhaho obnovljen i oblastiju Pavla papeža šestaho izdan. MEŠNIJ ČIN s izbranimi mšami Vlašča češkaho v slověnskyj jazyk přeložen. V Olomouci 1992.* Tom je izdanju prethodio eksperimentalni ("ad experimentum") staroslavenski misal objavljen u vrlo skromnoj opremi (u obliku strojopisa): *Rimskyj misal slověnskym jazykem izvoljenijem Apostolskym za Archibiskupiju Olomuckoju iskusa dělja izdan – Missale Romanum lingua Veteroslavica ex indulto Apostolico pro Archidioecesi Olomucensi ad experimentum* (Olomouc, 1972), koji se mogao rabiti za izabrane svece u Olomouckoj dijecezi (16 misnih formulara češkomoravskoga propria). Izdanje *Misala* iz 1992. godine izašlo je u raskošnoj opremi i znatno je prošireno. Na lijevoj je strani rekonstruirani glagoljski tekst, a na desnoj latinična transliteracija. Glagoljsko pismo uzeto je prema pismu *Kijejskih listića* (za tisak ih je oblikovao grafičar J. Šindler). Tkadlčikovim izdanjem *Misala* pružena je mogućnost njegovanja ćirilometodske i svetovećeslavske tradicije u Češkoj. Suradivao je u *Slovníku jazyka staroslověnského* punih četrdeset godina (do svršetka) kao stručni savjetnik za kršćanske realije.

Prijatelji, suradnici i studenti priredili su mu zbornik (s bibliografijom i životopisom: *Sborník k uctění památky Mons. prof. ThDr. Vojtěcha Tkadlčika. Cyrillomethodiana. Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Paláceho. Euroslavica. Olomouc-Praha 2000*). Suradivao je sa Staroslavenskim institutom. U *Slovu* je objavio članak *K datování hlaholských služeb o sv. Cyrilu a Metoěji* (br. 27, 1977, 85-128). U *Slovu* je objavljena recenzija njegova *Misala* (br. 44-46, 1996, 229-232), a sam je recenzirao izdanja Staroslavenskoga instituta (npr. izdanje *II. Novljanskoga brevijara* iz 1495. godine recenzirao je u: *Slavia* 48, 1979, 59-61).

ANICA NAZOR